

DE EENHEID VAN DE GEEST.

De laatste tijd kent groeiende aandacht voor de Heilige Geest en zijn werk. Dan kunnen we moeilijk voorbij gaan aan de eenheid die Hij bewerkt. Daar spreken de Schriften immers ook over en het is niet het minste werk wat Hij doet. Het is een wonder van zijn kracht wanneer zondaren samenleven in de eenheid van Christus' kerk. En Hij maakt ons tot zijn medewerkers, doordat Hij ons bij monde van Paulus aanspoort om die eenheid te bewaren (Ef.4:1-6). Maar het schrille contrast tussen de woorden van de apostel en de kerkelijke realiteit van vandaag plaatst ons voor de vraag of wij nog medewerkers van de Geest zijn. Reden om ons te confronteren met het apostolisch onderwijs.

Pluralisme en sectarisme.

De eenheid van de Geest maakt de kerk *katholiek*. Eén kerk voor Gods kinderen van alle tijden, alle plaatsen, uit alle volken. Tussen de eenheid en de katholiciteit van de kerk bestaat een onlosmakelijke samenhang. Zo kon Calvijn, schrijvend over de katholiciteit van de kerk, opmerken 'Men kan geen twee of drie kerken vinden, zonder dat Christus verscheurd wordt: wat onmogelijk is' (*Institutie* IV,1/2).

Het feit dat er eenheid bestaat is op zich nog geen teken dat de kerk de katholieke kerk is. Enige tijd geleden gaf dr. J. van der Graaf een beoordeling van de Verenigde Protestantse Kerk. Op een studiedag over kerkelijk pluralisme noemde hij die kerk 'pseudokatholiek.' Een onthullende typering! Volgens het woordenboek van Van Dale wil het voorvoegsel 'pseudo' zeggen dat 'het genoemde (in dit geval de kerk JWvdJ) het uiterlijk of de schijn heeft van wat in het tweede lid (katholiek, JWvdJ) wordt aangeduid.' Met andere woorden: het lijkt erop, maar het is niet echt. Zo waarschuwt onze Here Jezus ons voor pseudoprofeten en pseudo-christussen (Matth. 24:11.24). Toegepast op de kerk spreken we dan met artikel 29 over de valse kerk. Dr. Van der Graaf zet de VPK voor ons neer als een vervalsing van de katholiciteit van de kerk. Dit vanwege het feit dat de eenheid van de VPK bestaat bij de gratie van het *pluralisme* waardoor de waarheid van Gods Woord en de dwaling die haar bestrijd naast elkaar mogen bestaan.

Tegenover deze pluralistische eenheid staat de mogelijkheid om de eenheid van de kerk te zoeken in de kring van gelijkgezinden. Zo voelen gelovigen zich in de kerken niet thuis omdat deze niet evangelische of charismatische genoeg zijn. Of ze vinden de kerken te conservatief en niet voldoende progressief (of andersom). Ze verdwijnen naar groepen waar ze hun eigen geloofsbeleving herkennen. De kerken zijn hen te gereformeerd. Hetzelfde kan men doen omdat de kerken niet gereformeerd genoeg meer zijn. Men verdwijnt uit de kerk omdat het mogelijk is om de zondag op een andere manier met het vierde gebod in verband te brengen dan men zelf gewend is te doen. Of men bespeurt in bepaalde gezangen ketterijen die anderen daar niet in zien, niet aanhangen en evenmin willen verdedigen. Zo kan men onder de *schijn* van leerkwesties de eenheid van de kerk verbreken en zich in de kring van de gelijkgezinden terugtrekken. Het tegendeel van het pluralisme is altijd nog het sectarisme.

Er zou meer te noemen zijn maar dat zou het beeld niet rooskleuriger maken. Het is met de katholieke eenheid van de kerk in ons land droevig gesteld.

Altijd strijd.

De apostel Paulus spoort de broeders en zusters in Efeze (en ook ons) aan om de eenheid van de Geest te onderhouden. Het lijkt mij zinvol om te vragen waarom hij dat doet. Het Woord van God zegt prachtige dingen over de kerk. Ze is de bruid van Christus, de stad van God, Gods woning. Hoe schitterend wordt de stad van de Here niet getoond in Openb. 21! In

psalm 122 wordt gezongen over de stad van de vrede. Dat betrekken we vaak op de kerk. Psalm 133 zingt over de broederlijke eenheid. Zo rijst een beeld van de kerk voor ons op dat niet erg overeenstemt met onze realiteit. Die valt vaak tegen. We zien strijd. We ondervinden moeiten. Er is reden genoeg voor zorg. We zien de zonde. We beleven teleurstellingen. Verschillen van mening houden Gods kinderen verdeeld. Er is allerlei dwaling. En zoveel meer. De realiteit is wel heel anders dan wat die prachtige woorden over de kerk zeggen. Nu moeten we wel op passen dat we onze blik niet laten verengen. Paulus schreef aan de gemeente in Korinthe over de opstanding van Christus. Dat was nodig omdat er in die gemeente dwaling over de opstanding voorkwam. Hij gaat in op een geval van schandelijke ontucht. Dat kwam in de gemeente voor. Zo schreef hij kritisch over de uitingen van de Geest. Het is ook niet voor niets dat hij over het huwelijk schrijft, over de wederkomst, enz. De Schrift die heerlijke dingen over de kerk zegt, laat ons niet dromen over een *irreële* kerk. Het is vanaf het eerste begin een kerk vol strijd en zorg. Als wij strijd, moeite en teleurstelling in het kerkelijke leven ondervinden overkomt ons niet iets wat vreemd is. De kerk is alle eeuwen door in strijd en moeite. Dat zal zo blijven tot de jongste dag. Om dezelfde reden schreef Paulus ook over de eenheid van de Geest. Niet omdat het in Efeze met die eenheid zo goed ging. Men had er moeite mee.

Gods roeping.

De aard van deze moeite is uit de brief af te leiden. Joden zijn tot geloof in Christus gekomen. Ook heidenen hebben zich tot Christus bekeerd. Tussen die beiden bestond al eeuwen een onoverbrugbare kloof. Van jongsaf was de joden met de wet van Mozes het onderscheid tussen rein en onrein ingeprent. Hoe diep dat zat blijkt wel als de Here Petrus opdraagt om zonder onderscheid reine en onreine dieren te slachten en te eten (Hand.8). Dat had hij nog nooit gedaan! De Here zelf moest het hem leren, als voorbereiding om bij Cornelius binnen te gaan. Geen wonder dat het niet eenvoudig was om als joden en heidenen in één gemeente te leven. Toch moesten ze de eenheid van de Geest onderhouden door de band van de vrede. Dat paste bij de roeping waarmee God hen geroepen had (vs.1).

Daarmee grijpt de apostel terug op wat hij in hoofdstuk 2 geschreven heeft. God heeft de broeders in zusters in Efeze geroepen. Net zo heeft Hij ook ons geroepen. Ik denk in dit verband aan mr. Groen van Prinsterer. Hij schreef het 'Handboek der geschiedenis van het vaderland.' In het voorwoord van dat boek geeft hij aan hoe het er in de tijd van de bataven en de germanen voorstond in ons land. Hij doet dat met de woorden van Paulus uit Ef. 2:12. Wij waren 'zonder hoop en zonder God in de wereld.' We kunnen het ons niet meer goed voorstellen wat dat precies wil zeggen. Zo zijn we gewend dat op allerlei momenten van ons leven de christelijke hoop verkondigd wordt. Hoe zou het met ons zijn als dat niet zo was? Als er een ongeluk gebeurt; als je ziek bent; als er mensen worden vermoord door misdaad of terrorisme. Geen hoop als er natuurrampen gebeuren. Hopeloos – zo waren de efeziërs er aan toe. Zo waren wij er aan toe. Iedereen die buiten God, buiten Christus leeft is er zo hopeloos aan toe.

Maar God heeft ons erbij gehaald. Christus heeft bij zijn komst vrede verkondigd aan hen die ver weg (heidenen) en hen die dichtbij (joden) zijn (2:17; Jes. 57:19). Hij heeft de muur die er tussen stond weggebroken (vs.14v). Nu hebben wij in één Geest toegang tot de Vader (vs.18). We worden samen met de heiligen opgebouwd tot een woning van God in de Geest (vs.22). God heeft ons tot *eenheid* geroepen. Dat is zijn genade over ons leven. Eén en dezelfde genade voor elke zondaar in Efeze en in Nederland. In de 1ste eeuw en in de 21ste: één genade, één roeping die hoop geeft.

Eenheid.

Het is dan ook niet voor niets dat het alles één is wat in Efeze 4 de klok slaat. Eén lichaam en één Geest. De éne hoop van onze roeping. Eén Heer: Jezus Christus. Eén geloof: het geloof dat de apostelen ons leren. Eén doop waardoor we (als volwassene of als klein kind)

bij de kerk worden ingelijfd. Eén God en Vader die ons als zijn kinderen en erfgenamen aanneemt. Toegang tot Hem hebben we in één Geest. In die éne Geest worden we samen opgebouwd als huis van God. Het is de Heilige Geest die deze eenheid sticht en beheerst. Hij bouwt ons in die eenheid op door het evangelie van de éne genade van God. Daarom kent de Schrift ook maar één kerk. De katholieke kerk – voor mensen uit alle volken en alle eeuwen. Buiten die ene kerk is er geen redding. Net zo min als er buiten de ene genade van God redding is. Of buiten de ene Heer. Zo belijden we dat met de reformatie. Buiten de katholieke kerk die in artikel 27 genoemd wordt is geen redding, zegt artikel 28. Het wordt nog wel eens gezien als een vrijgemaakte specialiteit om dat zo te zeggen. Maar het is gewoon de confessie van de kerk van de reformatie. Men noemt het wel arrogant, alsof je de redding van God claimt voor jezelf en anderen de redding ontzegt. Natuurlijk kan men deze belijdenis zo gebruiken, of beter: misbruiken. Want artikel 28 zegt het niet om anderen *buiten* te sluiten, maar om allen *binnen* de kerk te halen. Het staat er immers als *aansporing* om de eenheid van de Geest te onderhouden. Is het geen krachtige aansporing? Als de Geest ons tot eenheid roept kunnen wij zijn dan eenheid verbreken? Nee. We kunnen ons alleen maar inspannen om Hem te volgen, zijn eenheid te onderhouden en ons daarvoor te beijveren, zoals Paulus zegt. En als die eenheid verbroken is behoren we ons in te spannen om haar te herstellen. Krachtig is de aansporing van onze belijdenis ook op een andere manier. We moeten deze eenheid, zegt artikel 28, zelfs onderhouden wanneer de wetten van de overheid zich ertegen verzetten en er dood of lijfstraf op staat. Of er ook dood en lijfstraf op stond! Ze hebben de auteur van deze woorden, Guido de Brès, om zijn belijdenis opgehangen aan de galg. Het doet denken aan de kerk van waaruit Paulus – gevangene van de Here (vs.1) - schrijft. Tegen de achtergrond van die laatste ernst mogen wij ons wel afvragen op welk niveau de eenheid van de Geest ons bezig houdt. Was de dreiging toen niet veel ingrijpender dan de verschillen waar wij vandaag onze verdeeldheid om in stand houden?

Volgeling van de Heer.

Het gaat Paulus om het concrete samenleven van gelovigen. Hij spoort immers aan om nederig te zijn, zachtmoedig, lankmoedigheid, en om elkaar in liefde te verdragen. Dat alles heeft een hoge praktische zin. Deze zaken zijn niet nodig wanneer je elkaar niet ontmoet, maar juist wanneer je met elkaar omgaat en moet omgaan. We leiden daaruit af dat de eenheid van de Geest niet iets 'spiritueels' is, een 'oecumene van het hart' die zonder concrete omgang met elkaar bestaat, of iets dergelijks. In evangelische en charismatische kringen maakt men zich sterk voor de Geest en zijn werk, maar zijn eenheid stelt men zich opvallend genoeg vaak voor als een dergelijke onzichtbare eenheid. Die zou dwars door alle kerken heen bestaan en die boven alle kerken uitgaan: het fantoom van de onzichtbare kerk. Het is onmiskenbaar dat Paulus dit *niet* bedoelt. Het gaat hem om 'één lichaam en één Geest.' Een lichaam daarin alle leden samengebonden zijn door de band van de vrede die Christus tot stand heeft gebracht. Wat de apostel elders over de kerk als lichaam en de leden van het lichaam schrijft laat dat duidelijk zien. Het gaat hem om een daadwerkelijk samen leven, het in de praktijk van het leven met elkaar omgaan in één gemeente, plaatselijk, en dan natuurlijk ook, in het verband van kerken, dat bovenplaatselijk is. De kerk is de *gemeenschap* der heiligen. Dat wil zeggen 'dat de heiligen tot de gemeenschap met Christus vergaderd worden onder deze bepaling, dat ze alle weldaden, die God hun verleent, elkander wederkerig zouden mededelen', aldus Calvijn (*Institutie* IV,1/3; verg. zondag 21, antw. 55).

Omdat de Geest ons in die concrete eenheid samenbrengt is het ook zo moeilijk! Er mankeert van alles aan de kerk. Er zijn zomaar argumenten om met de kerk te breken. Deze kerk zegt me niet zoveel. Ik voel me er niet thuis. Ik heb er niet alles aan. Je kunt teleurgesteld zijn in de broeders en zusters, of de houding van een kerkenraad, het gedrag van een dominee. Het kan gaan om een opvatting of een geestelijke ligging. Keuzes die de kerken maken. En zo veel meer. Dat is de realiteit.

In die realiteit spreekt Paulus over nederigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid en het elkaar van elkaar in liefde. Het kost weinig moeite hierin de gestalte te zien van Christus, de Heer van de kerk. Hij heeft ons gekocht door zijn bloed. We zijn het eigendom van onze Heer. We volgen Hem. Daarom moeten we op Hem letten om in de eenheid van de kerk met elkaar te kunnen omgaan. Wat zie je dan?

Hij waste de voeten van zijn leerlingen. Zo knielde Hij voor Judas terwijl Hij al wist dat die Hem verraden zou. Hij kwam bij Petrus die Hem zou verloochenen. De rest zou Hem nog dezelfde nacht in de steek laten. Zouden wij voor zulke mensen op onze knieën gaan?

De Here was zachtmoedig. Hij velde geen hard oordeel over zondaren. De farizeeën hadden een vrouw op overspel betrapt en brachten haar bij Jezus. Ze verwachtten dat Hij haar net zo hard zou veroordelen als zij. Hij deed dat niet.

Was de Here ook niet geduldig? Hij verdroeg de tegenspraak van zondaren, zegt de Schrift (Hebr. 12:3). Ze sloegen Hem. Hij sloeg niet terug. Ze scholden Hem uit. Hij schold niet terug. Ze spijkerden Hem aan het kruis. Toen heeft Hij voor hen om vergeving gebeden.

En Hij zei niet: die mensen wil ik niet in mijn gemeente. Nee. Hij zocht ze door zijn apostelen op met het evangelie om hen een plaats te geven in zijn kerk. Daar hebben wij onze redding aan te danken.

Hoe zou het met ons zijn als de Here niet zoveel geduld had? Als Hij niet zo vriendelijk was? Als Hij onze zonden en fouten niet had verdragen? Als Hij hard zou vallen over onze verkeerde inzichten? We leven allemaal van zijn genáde! Als deze Heer dan zegt: die lastige mensen, die vervelende mensen, die oneerlijke mensen, die teleurstellende mensen, die mensen met hun gebrekkig inzicht, hun misverstanden en hun dwalingen - daar ben ik voor gestorven, die wil ik in mijn gemeente, zeggen wij dan: 'ik wil die broeders en zusters niet, ik ga weg?'

Zoëven noemde ik artikel 28 van de belijdenis al. Dat artikel zegt dat we door het onderhouden van de eenheid van de kerk onze hals 'buigen onder het juk van Christus!' Dat ontleent de belijdenis aan uitnodiging van de Here Jezus om tot Hem te komen uit Matth. 11:28-30). Wie zich laat nodigen en tot Hem komt vindt ook zijn gemeente. Dat hoort bij het juk dat de Here ons oplegt. Nota bene, het juk van *Christus*. Het is niet het juk van broeders en zusters. De Here legt het ons op, want Hij roept ons tot de eenheid van zijn kerk. Wij kunnen dat juk voelen als een zware last. Het geeft verdriet en zorg. Het kost lijden en pijn. Maar laten we dan de bemoediging van onze Heer niet vergeten: 'Mijn juk is zacht en mijn last is licht.' Als *Hij* dat zegt, zou het dan in de éne gemeente niet gaan? Zou het niet gaan doordat we letten op zijn kruis en in de kracht van zijn Geest?

Wat de Here laat zien en ons door zijn Geest wil leren staat haaks op het individualisme van onze tijd. Dat leert ons op onszelf te staan en zonder verbondenheid met anderen te leven. De deplorabele toestand waarin de eenheid en de katholiciteit zich bevinden konden wel eens meer wereldgelijkvormigheid in zich hebben dan wij ons zelf bewust zijn. Daarom is het van groot belang om onze Heer de zeggenschap te geven over de manier waarop wij de eenheid van de Geest onderhouden.

De Heer en de leer.

Deze zeggenschap heeft uiteraard alles te maken met de leer van de kerk. De katholieke kerk moet het evangelie verkondigen en geen dwaalleer. Paulus zegt niet alleen dat wij één Heer hebben. Er is ook één geloof: het evangelie dat de apostelen ons verkondigd hebben. De kerk wordt gebouwd op het fundament van apostelen en profeten (2:20). Overigens, de leer betreft niet alleen leerstellige zaken. Ook zachtmoedigheid, nederigheid, geduld en verdraagzaamheid behoren tot de leer van het evangelie, zaken die nog wel eens op de achtergrond willen komen als er over de leer gestreden wordt!

Het belang van de leer van het evangelie belijden we in artikel 29. De katholieke kerk die in artikel 27 genoemd wordt, is daar te vinden waar het evangelie zuiver verkondigd wordt. Tussen het pseudo-katholieke pluralisme en het onkatholieke sectarisme wijst dit artikel een goede weg. We zullen de katholieke eenheid van de kerk alleen vinden doordat we ons

onderwerpen aan het gezag van het Woord van God. Kerkelijk gezien komt dat daarin uit, dit Woord de exclusieve gezagspositie heeft.

Wat dit betreft is een andere opmerkingen van dr. Van der Graaf even opmerkelijk als zijn typering van de VPK als pseudo-katholiek. Hij vroeg zich bij dezelfde gelegenheid namelijk ook af of de nederlandse geloofsbelijdenis, vanwege de belijdenis over de kenmerken van de kerk, niet *anti-katholiek* is. Heeft deze leer niet allerlei scheuringen veroorzaakt? Geeft elke leeruitspraak niet een versmalling van de kerk? Ik stem Van der Graaf toe dat men deze leer verkeerd gebruiken kan. Maar het kan toch moeilijk anti-katholiek genoemd worden dat de belijdenis opkomt voor het gezag van Gods Woord! Deze kritiek op artikel 29 zegt meer over de keus van dr. Van der Graaf voor de pseudo-katholieke VPK dan over de belijdenis zelf.

Waar het evangelie verkondigd wordt is de katholieke kerk, zegt onze belijdenis. Kunnen we dat ook omkeren? Wil dit artikel zeggen: als dwaling in de kerk is moet men met haar breken?

Een bekend gezegde noemt secten de onbetaalde rekeningen van de kerk. Men zondert zich van de kerk af omdat die te kort schiet. Ze luistert onvoldoende naar het Woord van God. Op deze wijze zijn allerlei evangelische en charismatische secten ontstaan.

Zo kan men ook artikel 29 gebruiken. Volgens dit artikel 'richt de kerk zich in alles naar het Woord van God.' De Gereformeerde Kerken doen dat niet getuige de dwaling in bepaalde synodebesluiten. Het is een 'en-en kerk' geworden, net als de VPK. Men mag over de zondag immers twee verschillende meningen hebben. Dus men moet zich vrijmaken.

Nu zegt de bewering van 'en-en kerk' niet zoveel. Er zijn genoeg onderwerpen waar in de kerk met beroep op Gods Woord, verschillend over wordt gedacht, zonder dat het kerkscheidend is. Om dat laatste gaat het. En dan kunnen we van Calvijn leren dat echt niet elk verschil van inzicht, of welke dwaling die men meent te zien, een breuk met de kerk wettigt. Schrijvend over de kenmerken van de kerk zegt hij op een gegeven moment: 'Wat wij zeggen, dat de zuivere bediening van het evangelie en het zuivere gebruik in de bediening der sacramenten een pand en kenteeken is, dat wij die gemeenschap, waarin beiden aanwezig zijn, veilig als een ware kerk kunnen aanvaarden, daarvan gaat de beteekenis zoo ver, dat die kerk nooit verworpen mag worden, zoolang ze daarbij blijft, ook al is ze overigens vol van fouten. Ja zelfs zal er in de bediening van de leer of der sacramenten eenige fout kunnen insluipen, zonder dat die ons van haar gemeenschap behoort te vervreemden.' (*Institutie* IV, 1/12). We kunnen Calvijn er moeilijk van betichten dat hij een pluralistische kerk voor stond. Maar hij had, getuige zijn verwijzing naar Fil.3:15, oog voor de onvolmaaktheid van ons inzicht en de 'nevel van onwetendheid; die ons allemaal omhult. Hij zag in dat niet alle zaken van de leer van even groot gewicht zijn. En dat niet om 'maar de allergeeringste dwaling in bescherming te nemen, alsof ik meende dat die vriendelijk en oogluikend mogen begunstigd worden; maar ik bedoel dat we niet lichtvaardig, om het een of ander klein verschil, de kerk moeten verlaten, wanneer slechts in haar die gezonde leer ongeschonden gehouden wordt, waarop de Godzaligheid onaangetast berust, en wanneer het door den Heere ingestelde gebruik der sacramenten bewaard wordt.' (*id.*) Calvijn leert ons dat de aanwezigheid van dwaling en misstanden in de kerk niet zomaar reden is om haar eenheid te verbreken.

Dat heeft men in het verleden ook niet gedaan. In de dagen van Luther waren de misstanden heel wat groter dan men vandaag aanwijst. De zaken wogen ook veel zwaarder dan b.v. de vraag hoe je van het 4de gebod bij de zondag komt. Maar Luther brak niet met de kerk om die toestand. Hij stelde de dwalingen wel aan de orde. Hij riep de kerk naar het evangelie terug. Dat bleef hij *in* de kerk doen, totdat hij in de ban werd gedaan. Hij dacht katholiek.

In 1834 bij de Afscheiding bleven de broeders en zusters in Ulrum in de kerk totdat hun predikant, Hendrik de Cock monddood werd gemaakt. Men was niet op Afscheiding uit, want men dacht katholiek. Er kwam in 1944 geen Vrijmaking omdat er dwaling was. Er waren al lang twee meningen over de doop die in de kerk naast elkaar bestonden. Met alle strijd daarom heen. Was dat een pluralistische 'en-en kerk'? Het is te dwaas om aan te denken. Het was een kerk die moeite had om te onderkennen wat het Woord van God leerde. Er

kwam vrijmaking omdat de dwaling dwingend werd opgelegd. Het geweten van Gods kinderen werd gebonden waar het Woord van God niet bond. Als het er zo voor staat dan moet men de Heer van de kerk meer gehoorzaam zijn dan mensen. Dat moet altijd, want Hij is onze Heer (Hand.4:19). Tot zolang ben je geroepen om (zoals we in artikel 28 belijden) de broeders en de zusters te dienen met de gaven die God je verleend heeft, als leden van één lichaam. Nederig, zachtmoedig, geduldig en om elkaar in liefde te verdragen. Dat is de katholieke houding die past bij de eenheid van de Geest.

Eén God en Vader

De eenheid van de Geest laat ook de reikwijdte van Gods liefde zien. De apostel spreekt over 'Eén God en Vader van allen, die is boven allen en door allen en in allen.' Opvallend is de nadruk op 'allen.' Het staat er vier keer vlak achter elkaar. Dat bepaalt ons bij de katholieke dimensies van de liefde van God. Dat verlost ons uit de kneuterigheid van onze eigen liefde en de knusheid van de eigen kring. Gods liefde en vaderschap reiken veel verder. Hij is boven allen. Allen leven onder de hoede van zijn hand. Hij is Vader 'in allen' Hij woont en werkt in al zijn kinderen. Vader 'door allen.' Hij gebruikt allen om als een Vader voor zijn gezin, de gemeente, te zorgen. God gebruikt allen als een middel van zijn vaderzorg, als 'verlengstuk' van zijn vaderhand. We zijn kinderen van één Vader om in het ene huisgezin elkaar te dienen met onze gaven, ons inzicht, onze tijd, onze kracht, onze wijsheid, onze schriftkennis, kennis van de kerkgeschiedenis, onze hulpvaardigheid - noem maar op, alles wat de Vader ons geeft. Alles om elkaar te helpen, aan te sporen, terecht te wijzen. Om elkaar vast te houden en om eendrachtig te strijden voor het ene geloof (Jd.3). Ja, om woning van God te zijn.

Wonder

Paulus spoort ons aan om mee te werken met de Geest aan de eenheid die hij geeft. Als je naar Hem luistert zie je het wonder van de katholieke kerk. Geen volmaakte kerk. Nee, een volk van zondaren, vol lek en gebrek. In strijd en zorg. Toch is het de woning waar de Vader wil wonen, dankzij het offer van Christus en die door de Heilige Geest, door de dienst van allen, wordt opgebouwd en voltooid. Is dat niet het wonder van Gods genade over het leven van ons allemaal?